

Піддячий Володимир Миколайович,
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу андрагогіки
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
pvm2010@ukr.net*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У сучасних умовах розбудови Української держави актуальності набуває формування громадянської компетентності майбутніх педагогів, які прийматимуть активну участь у розвитку інтелектуальної та духовної основи суспільства через: виховання та учіння підростаючого покоління, мотивування його до саморозвитку [4]; створення умов для набуття молоддю соціального і професійного досвіду [5; 6]; передання та розвиток духовних надбань українського народу; досягнення високої культури міжнаціональних взаємин; формування у молоді духовності, фізичної досконалості, моральної, естетичної, правової, трудової та екологічної культури [2; 3].

Громадянська компетентність майбутнього педагога – це динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка дозволяє усвідомлено, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські обов'язки та права у суспільно-політичній та навчальній діяльності, користуватися свободами, займати активну громадянську позицію з метою розвитку демократичного суспільства, бути патріотом своєї держави, шанобливо ставитися до народів і культур інших країн [3]. Вона є складним особистісним утворенням, що виникає в результаті громадянської освіти, основним завданням якої є формування та розвиток почуття приналежності до суспільства [1].

Формування громадянської компетентності майбутніх педагогів є актуальним, оскільки:

- в Україні спостерігається тенденція активного розвитку демократії, основу якої становить положення, що єдиним легітимним джерелом влади є народ;
- чим краще громадяни будуть підготовлені до прийняття участі в управлінні державою, тим динамічнішим буде її розвиток;
- це сприятиме підвищенню готовності майбутніх педагогів до грамотної, активної, відповідальної і ефективної реалізації власних громадянських прав та обов'язків.

На основі аналізу нормативно-правового забезпечення, яке регулює організацію та вимоги до формування громадянської компетентності майбутніх педагогів встановлено, що його доцільно розглядати на трьох рівнях: державному, локальному та міжнародному. На державному рівні воно визначається Конституцією України, Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Указами Президента України «Про затвердження національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки», «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», рішенням колегії Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції національного виховання студентської молоді», Національною доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. На локальному рівні – Статутом закладу вищої освіти (ЗВО), положенням ЗВО «Про студентське самоврядування у ЗВО», положенням ЗВО «Про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених». На міжнародному – Угодою про асоціацію України з ЄС та Хартією Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини.

Аналіз зазначеного нормативно-правового забезпечення дозволив дійти висновку, що воно передбачає створення умов для: розвитку громадянського суспільства; здійснення підготовки громадян до безпосередньої участі в управлінні державою шляхом проектування та ухвалення управлінських рішень, а також контролю за їх реалізацією; ефективної партнерської взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування, закладами вищої освіти тощо; реалізації та захисту громадянських та студентських обов'язків, прав і свобод; задоволення особистісних і суспільних інтересів, громадської ініціативи та самоорганізації; співпраці організацій громадянського суспільства України та держав-членів Європейського Союзу.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне : Волинські обереги, 2011. С. 106.
2. Піддячий В. М. Обґрунтування змісту культурологічної підготовки майбутнього педагога. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2015. Вип. 1-2. С. 52-58.
3. Піддячий В. М. Сутність і зміст громадянської компетентності майбутнього педагога. Молодь і ринок. 2017. № 7 (150). С. 76–82;
4. Піддячий В.М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука). 2014. № 2 (163). С. 41-47.

5. Піддячий М.І. Виховання і розвиток дітей засобами праці. Трудова підготовка в закладах освіти. 2007. № 3. С. 6–9.

6. Піддячий М.І. Освіта і наука України у вимірі громадянських суспільств: соціально-професійна орієнтація. Неперервна професійна освіта : теорія і практика. Пед. науки. 2016. Вип. 3-4 (48-49). С. 59–65.